voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 11 februari 2022

Onderwerp	Versterking energienetwerken nodig ten behoeve van de groeiende stad Zwolle
Versienummer	V0.1

Portefeuillehouder	H.M.M. Schuttenbeld
Informant	P. Feldbrugge
Afdeling	Concernstaf
Telefoon	038 498 3067
Email	P.Feldbrugge@zwolle.nl
Bijlagen	

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

- de korte en lange termijn acties die worden ondernomen om de groeiende stad Zwolle ook in de toekomst een passend energienetwerk te kunnen bieden.

Inleiding

Landelijke speelt het vraagstuk netwerkcongestie al langer. In het kader van de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie werd in 2020 en 2021 ook helder dat in deze regio het aansluiten van nieuwe duurzame energie een serieuze opgave is voor Enexis (beheerder laag- en middenspanningsnet: LS en MS) en Tennet (beheerder hoogspanningsnet: HS). Inmiddels hebben we in Zwolle sinds 2019 al ondervonden dat de capaciteit van het hoofdnetwerk tegen grenzen aanloopt: steeds meer plannen van Zwolse ondernemers met positieve SDE beschikking voor de installatie van zonnepanelen op bedrijfsdaken werden op een wachtlijst geplaatst, meerdere binnenstedelijke plannen waar de gemeente zelf actief bij betrokken is om grootschalig zon-op-dak te realiseren, kunnen voorlopig niet aangesloten worden. Deze signalen hebben we ingebracht op het moment dat Zwolle en Enexis met elkaar in het kader van de RES in gesprek waren over welke partijen in Zwolle bij Enexis een aanvraag hadden ingediend om duurzame opwek aangesloten te krijgen. Vervolgens boden deze gesprekken ook de gelegenheid om over mogelijke toekomstige knelpunten bij het leveren van de groeiende vraag naar stroom te bespreken, zeker omdat Zwolle een groeistad is.

Kernboodschap

Om te zorgen dat huidige en toekomstige inwoners en bedrijven optimaal gebruik kunnen (blijven) maken van de Zwolse energienetwerken zijn met Tennet en Enexis op basis van een gezamenlijke analyse bestuurlijk samenwerkingsafspraken gemaakt over:

- Benodigde investeringen van Enexis en Tennet om knelpunten in het aanleveren en terugleveren van stroom te voorkomen.
- Inzet van de gemeente om benodigde ruimtelijke procedures te versimpelen en te standaardiseren zodat het proces sneller kan worden met aandacht voor gebiedsgerichte ruimtelijke inpassing
- Bestuurlijk in gesprek blijven over de voortschrijdende inzichten en realisatie van de benodigde investeringen en acties

Toelichting

1, Zonder nadere investeringen door Enexis en Tennet komen al vanaf 2025 een aantal onwenselijke effecten naar voren. Het aansluiten van nieuwe woningen en het opvangen van de al in gang gezette overgang naar aardgasloze wijken kan onder druk komen te staan. Bewoners kunnen niet overgaan tot warmtepompen, laadpalen kunnen niet aangesloten worden. Plannen om in wijken over te gaan tot een andere warmtevoorzieningen dan aardgas vragen meer elektriciteit, die echter dan niet geheel of deels meer geleverd zou kunnen gaan worden.

2. In het vierde kwartaal van 2021 zijn gedetailleerdere analyses uitgevoerd die erop wijzen dat het netwerk nu al op enkele plaatsen zijn grenzen bereikt en versterking behoeft. In dit momentum en met de kennis van nu geeft dit het volgende, eerste, beeld:

a) Knelpunt HS/MS station Frankhuis per 2025 (voor levering stroom vanuit het net). In station Frankhuis komt het net van Enexis samen met die van Tennet. Het Tennet-deel van dit station vraagt relatief beperkte aanpassingen die door Tennet tijdig worden uitgevoerd. Enexis heeft begin november haar deel van de investeringen Frankhuis in haar investeringsplan opgenomen.

b) Volgens de berekeningssystematiek van Enexis moeten nieuwe kabels gelegd worden in ongeveer een derde (1/3) van de Zwolse openbare wegen. Dit hoeft niet voor 2025, daar is ruim langer de tijd voor, dat kan ook 2040 of zelfs 2050 zijn.

c) Ook zullen er ongeveer 150 kleine transformatoren van 25m2 bijkomen. Naar inschatting van de gemeente Zwolle betekent dat ook 10 tot 20 grote transformatoren, transportverdeelstations, van tussen de ca 100 en 250m2 bijgeplaatst moeten worden.

d) Versterking en uitbreiding van station Hessenweg om weer stroom aan het net te leveren staat al in de planning van Enexis en Tennet, ook als gevolg van de in de RES geformuleerde opwek. Station Weteringkade, het derde HS/MS station op Zwols grondgebied heeft vooralsnog wel ruimte om te leveren.

3. Eind januari 2022 heeft een bestuurlijk overleg met Tennet en Enexis plaatsgevonden om gezamenlijk de conclusies van de analyse vast te stellen en gezamenlijk afspraken te maken om knelpunten tijdig en planmatig op te lossen. Bestuurlijk worden de conclusies van de analyses gedeeld en de noodzaak tot samenwerking onderkend en is uitgesproken dat partijen zich inspannen ten behoeve van een gezamenlijke analyse van knelpunten en afspraken over aanpak van knelpunten. Dat kent een aantal lijnen

a) We blijven met elkaar in gesprek over wat in de stad, of beter gezegd de buurten, gebeurt en gaat gebeuren. De wereld verandert en de analyse van eind 2021 zal al snel niet meer kloppen. (Het nieuwe regeerakkoord is bijv nog niet verwerkt). Dat vraagt een soort ‘rolling forecast’ waarbij telkens nieuwe inzichten verwerkt worden. Naast ramingen van voor gemeente minder goed te beïnvloeden beslissingen van individuele bewoners (warmtepompen, elektrisch rijden maar ook de daken vol met zonnepanelen etc) gaat het bijv ook over het inschatten welke wijken wanneer en hoe van het gas afgaan. Ook willen we de beschikbaarheid van het netwerk op bedrijfsterreinen blijven monitoren. Enexis vertaalt dit naar steeds concretere investeringen en kan zo bepalen welke investeringen op korte termijn sowieso nodig zijn, zonder dat die achteraf te klein of juist te groot blijken te zijn. Enexis heeft daarbij aangegeven meer dan voorheen in samenspraak op basis gemeentelijke planningen en de RES west Overijssel pro-actief te willen investeren. Met name het aantal te plaatsen grotere transsportverdeelstations vraagt nog nadere analyse en heeft nu de status van ‘educated guess’ .

b) Als gemeente bereiden we ons voor. Zoals voor het aanleggen door Enexis van kabels in onze ondergrond. Maar ook voor de ruimtelijke inpassing van de vele, door Enexis te realiseren, transformatoren en de grotere transportverdeelstations. Het valt te verwachten dat locaties voor transformatoren in de stad aan de orde komen die we al eerder een andere bestemming hebben gegeven. Dat vraagt ruimtelijke heroverwegingen, kansen benutten met de invoering van de omgevingswet voor de deur en gesprekken met omwonenden. Daarnaast willen we ook het vergunningsproces en eventueel vastgoed vraagstukken zo effectief en efficiënt mogelijk inrichten mogelijk inrichten. Deze voorbereiding geschiedt in nauw overleg met Enexis. We gaan een kwartiermaker aanstellen om te inventariseren wat we als gemeente kunnen doen om vertraging te voorkomen.

c) Verder zijn we met Enexis in gesprek over evt noodzakelijk tijdelijke oplossingen, voor een beperkt aantal jaren. Beide partijen willen dit maximaal voorkomen, gezien vanuit de aspecten technische uitvoerbaarheid en kostenverhoging maar we moeten er ons wel op voorbereiden.

Consequenties

Voor nu en de komende jaren geldt dat er in Zwolle voor particulieren nog voldoende capaciteit op het energienetwerk beschikbaar is. Woningeigenaren kunnen dus nog steeds zonder problemen overgaan tot de aanschaf van zonnepanelen of een warmtepomp. Afhankelijk van de groei van de vraag naar

elektriciteit enerzijds en de snelheid waarmee het netwerk versterkt kan worden anderzijds kan er wel een knelpunt ontstaan op wat langere termijn. Met de inzet op het versterken van het energienetwerk willen we dit voorkomen. Als risicofactor speelt daarbij dat Enexis voor haar gehele verzorgingsgebied een groot tekort aan (technische) mankracht ervaart. Bovendien moet Enexis de komende jaren veel uitgaven doen, die pas na tientallen jaren terugverdiend worden. De ruimte hiervoor is wettelijk begrenst. Het feit dat Enexis formeel leverplicht heeft is op zichzelf geen oplossing.

Financiën
Deze voorbereiding vraagt ook ambtelijke inzet, met name van de genoemd kwartiermaker. We komen hier bij de Berap op terug. De inzet daarna zal ook middelen vragen, maar daar staan ook opbrengsten uit leges tegenover. Dat vraagt nadere uitwerking in de komende periode.

Vervolg
De recent beschikbaar gekomen investeringsplannen van Enexis en Tennet bieden de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze. We hebben hiervan gebruik gemaakt om ook meer formeel onze vragen kenbaar te maken.

We zullen de raad op de hoogte houden bij nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijkheden tot en voortgang van bijsturing.

Communicatie
Middels een met Enexis afgestemd persbericht willen we inwoners en ook het bedrijfsleven informeren over de stand van zaken en de voorbereidingen die we treffen en wat dit voor hen gaat betekenen.

Openbaarheid
Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer